

EDİRNE

T.C. EDİRNE VALİLİĞİ YAYINIDIR PUBLISHED BY THE GOVERNORSHIP OF EDİRNE

Edirne Geleceğine Umutla Bakıyor

Rapor: Edirne'nin Bugünü ve Geleceği

Tarım Kenti Edirne

Ergene Havzası Çevre Düzeni Planı

Kültürel Korumada Yeni Adımlar

Er Meydanı Kırkpınar 643. Yılında

HABERLER

VALİ FAHRİ YÜCEL:
EDİRNE GELECEĞİNE
UMUTLA BAKIYOR

EDİRNE VALİLİĞİ RAPORU:
EDİRNE'NİN BUGÜNÜ VE
GELECEĞİ

DOĞA DOSTLARI GALA
GÖLÜ'NDE BULUŞTU

TARIM KENTİ EDİRNE

Prof. Dr. Hasan Hayri TOK
TRAKYA ALT BÖLGESİ-
ERGENE HAVZASI
ÇEVRE DÜZENİ PLANI

SINIR ÖTESİ İŞBİRLİĞİ
PROJELERİ

KÜLTÜREL KORUMADA
YENİ ADIMLAR

ER MEYDANI KIRKPINAR
643. YILINDA

EFSANE BAŞPEHLİVANLAR

Mehtap Cömert KESKİN
EDİRNEKÂRİ

Vizyon Kazanan Kent

Edirne'nin sosyal, kültürel ve ekonomik perspektiflerinin tartışıldığı her ortamda, gelişme dinamiklerini oluşturan başlıklar, çok az kentin sahip olduğu yoğunlukta ve netlikte farkedilir; Edirne tarım kentidir, Edirne turizm kentidir, Edirne sınır kentidir.

Geçmiş yarım yüzyılın hesabı yapıldığında, sahip olduğumuz değerleri tanımakta, kavramakta ve sahip çıkmakta zorluklar yaşadığımız görülür. Tarımsal üretimde verimli topraklarımız, ülke üretiminde önemli payı olan ürünlerimiz var. Başta Selimiye, Kırkpınar gibi evrensel büyüklükte eserlerimiz var; Dünya onları görmeye koşuyor. Bir sınır kentiyiz; ülke komşularımız var.

Ancak, doğal ve kültürel varlıklarımız olduğu halde, geçmişte onlardan nasıl yararlanacağımıza, bir kente-dünyaya nasıl bakacağımıza, kendimizi nasıl ifade edeceğimize karar vermekte zorlandığımız oldu.

Edirnelinin ve Edirne'yi son dönemde görmeye gelenlerin gözlediği ve dile getirdiği değişim, bir kente farklı bakabilme anlayışıyla ürettiğimiz hizmetin sonuçlarıyla ilgilidir. Edirne'nin eksiği, zengin birikimini, ekonomik, kültürel, doğal olanaklarını gelişme hedefleri doğrultusunda yönlendirecek vizyonuydu. Vizyon kazanan kentin, gelişme yolunda daha güçlü adımlar atacağına kuşku yoktur.

Stratejik planlamayla, sorunların, önceliklerin ve hedeflerin gerçekçi değerlendirilmesiyle başarının uzak olmadığı açıktır. Elbette özveri ve alınteriyle...

Fahri Yücel
Edirne Valisi

ER MEYDANI KIRKPINAR

643. YILINDA

Türk halkının gönlündeki efsaneye göre, Kırkpınar'ın başlangıcını Süleyman Paşa komutasındaki Osmanlı Türkleri'nin Rumeli'ye geçişiyle başlıyorsa da, yağlı güreşin tarihi daha eskilere gider. Yağlı güreşin Rumeli'de yaygın olması, burada yerleşmiş Türklerin, Yunan güreşinden esinlendiğini gösterir. Rumeli ve Trakya'da yerleşen ilk Türkler, 9. ve 10. yüzyıllarda Peçenek Türkleri'dir. 11. yy'da Bizans'a akınlar düzenleyen Peçenekler yenilmeleri üzerine, Hristiyan olmaya zorlanarak, Niş, Sofya, Makedonya, Filibe ve Şumnu'ya yerleştirilir. Tarihçesi Milat öncesine uzanan Yunan ve Roma usulü güreşlerin yalnızca yağlanma şeklini karakucak güreşine uygulamalarıyla Türklere özgü yağlı güreşi yapmaları da bu dönemde gerçekleşmiştir.

Yağlı güreşin ortaya çıktığı yer, Peçeneklerin yoğun olarak yaşadığı Tuna boyundaki ovalık yerlerdir. Burası Koca Yusuf, Filiz Nurullah, Kara Ahmet gibi en ünlü Türk pehlivanların yetiştiği, Türk yağlı güreşinin beşiği Deliorman'dır.

Yunanlıların ve Rumların alışveriş mekanları olan panayır, aynı zamanda eğlence amaçlı gösterilerin ve spor müsabakalarının da yapıldığı merkezlerdi. 10. yüzyıldan itibaren bu panayır, (Peçenek Türkleri'nin katılımıyla) Türk güreşlerinin de yapılmasıyla yeni bir boyut kazanmıştı.

Peçenek Türkleri'nin Yunan ve Rum panayırlarına getirdiği bu uygulama, Selçuklu ve Osmanlı Türkleri'nin Batı Anadolu ve Rumeli'ye gelişiyle daha da gelişti. Bu panayırlardan "Kırkpınar" günümüze, "yaşayan en eski spor organizasyonu" olarak ulaştı.

Edirne ve Kırkpınar

1354 yılında Süleyman Paşa komutasındaki Osmanlılar, Rumeli'de fetih hareketlerine girişti. Hacı İlbey'in İstanbul tarafındaki, Evrenos Bey'in de batı tarafındaki önemli merkezleri ele geçirdiği fetihler sonucu Osmanlılar, Edirne önlerine geldi. Süleyman Paşa'nın talihsiz bir kaza sonucu 1359 yılında ölümü üzerine, kardeşi Murad (Hüdavendigâr) akınlara devam etti. Lala Şahin Paşa komutasındaki Türk kuvvetleri, 1361 yılında Bizans ordusunu yenerek Edirne'yi aldı.

Osmanlı Türkleri'nin Kırkpınar Yağlı Güreşleri ile karşılaşmaları bu dönemde gerçekleşti. Sultan 1. Murat döneminde Edirne'de güreş tekkesi kuruldu. Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin başlangıç tarihi de Edirne'nin fetih tarihi olan 1361 olarak kabul edildi. Evliya Çelebi, Bursa, Edirne, İstanbul ve Manisa'da güreşçi tekkesi açılmasının amacının Rumeli'yi fethedecek Türk ordusu için, "gülbüz, tuvana, zoraver, dilaver, server, hünerverler" yetiştirmek olduğunu yazar. Sultan Murat'ın Seyyid

1968 yılının Kırkpınar'ından bir sahne; gelecek yılın Kırkpınar ağılığını kalan Gazanfer Bilge omuzlarda.
(Sinan Aışkan arşivi)

Cemalettin'i şeyh olarak atadığı Edirne Güreşçiler Tekkesi'nde yetişen Er Sultan, Demir Hasan gibi ünlü pehlivanların mezarları buradadır.

Kırkpınar'ın Yeri

Tarihi Kırkpınar Panayırı'nın yapıldığı yer bugün Yunanistan sınırları içerisinde bulunmaktadır. Burası Edirne'den Ortaköy'e giden yol üzerinde 17 km mesafede bulunan Simavina (Ammovounon) ile Sarı Hızır (Kiprinos) köyleri arasında yer alan çayırık alandır. Hayvan ve çeşitli malların alışverişinin yapıldığı Kırkpınar Panayırı'nda, diğer panayırlarda olduğu gibi, eğlence amacıyla gösteriler ve spor müsabakaları yapılırdı. Kırkpınar'ı, Rumeli'de yapılan diğer panayırlardan ayıran en önemli özellik ise; at yarışı, güreş, yaya koşusu gibi spor organizasyonlarının "Ağa" tarafından düzenlenmesi ve daha değerli ödüller verilmesiydi.

Panayırın süresi 4 gündü. İkinci gün başlayan güreşler, Hızır İlyas günü olan dördüncü günde; 5 veya 6 Mayıs akşamı sona ererdi.

EFSANE BAŞPEHLİVANLAR

Osmanlı ülkesinin her yanında güreşler yapıldığı halde, Kırkpınar'da baş güreşi kazanan pehlivan tüm Türkiye'nin başpehlivanı olarak kabul edilirdi. Bunun nedeni, Edirne'nin başkent oluşu, Kırkpınar'ın da başkente en yakın ve en büyük güreş organizasyonu olmasıydı. Bu gelenek bugün de uygulanmakta, Edirne Kırkpınar'da başpehlivanlığı kazanan güreşçi, bir yıl boyunca Türkiye'nin başpahlivanı ünvanını taşımaktadır.

Güreşin Altın Çağı

Osmanlı padişahları sporcu olarak yetiştirildiklerinden, güreşe özel bir ilgi duyardı. Kanuni, IV. Murat, II. Mahmut ve Abdülaziz pehlivan padişahlardı. Sultan Abdülaziz, pehlivan bakmaya da çok meraklıydı. Güreşçileri himayesine alır, onlara sarayda çeşitli görevler verirdi. İhlamur Kasrı ve Ortaköy'deki meskenlerde kalan ve saray ocaklarında bakılan pehlivanların güreş hikayeleri dilden dile dolaşır, gazetelerde tefrika halinde yayınlanırdı. Bu dönemin en ünlü pehlivanları; Arnavutoğlu, Kvasoğlu, Makarnacı, Şamdancı Kara Ibo, Yozgatlı Kel Hasan, Yörük Ali ve Kel Aliço'dur.

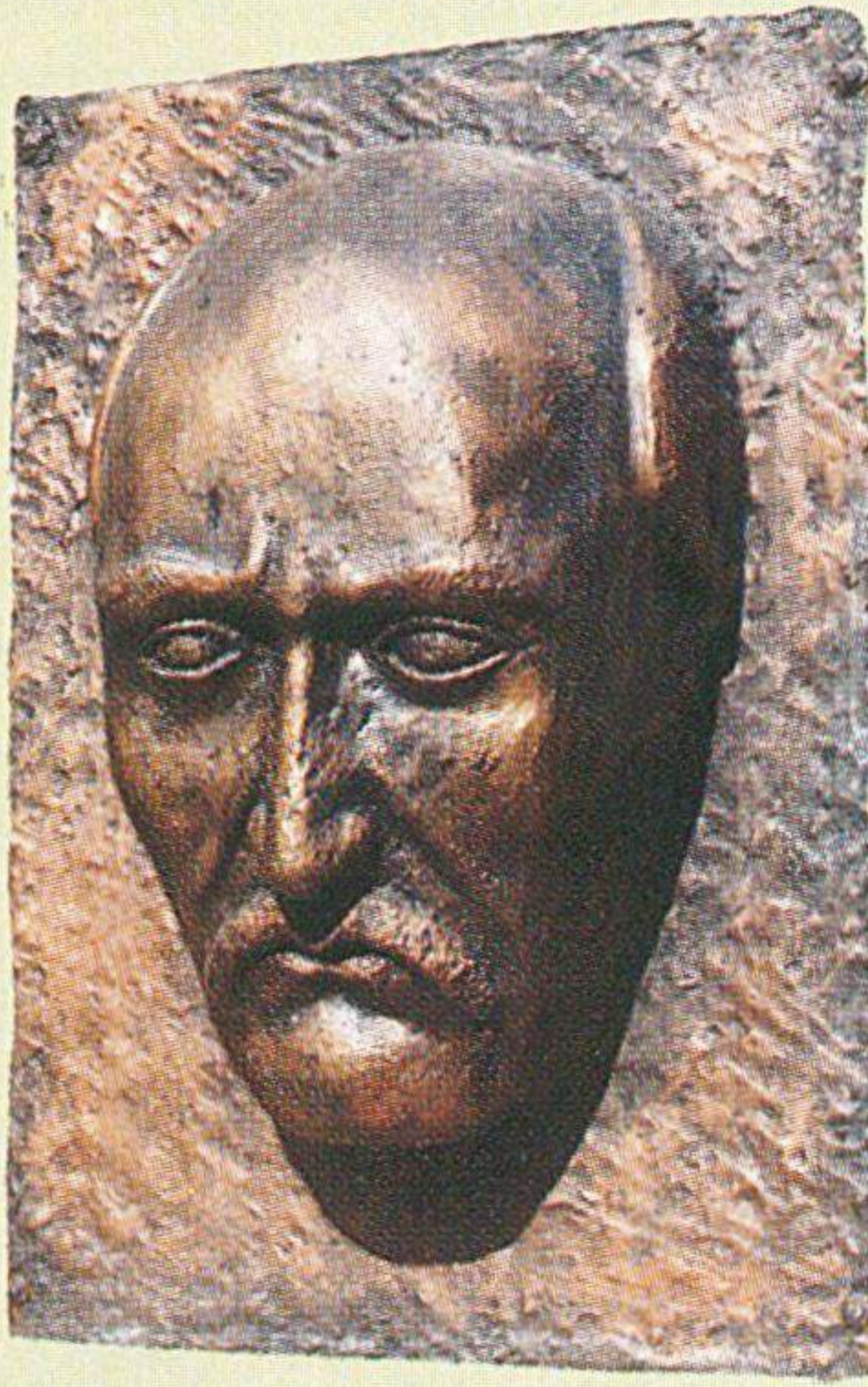
Türk pehlivanlar 1894 yılından itibaren başta Almanya, Fransa olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde ve Amerika'da güreş yaptılar. Kazandıkları başarılarla Avrupa'nın her yanında yoğun ilgi gördüler. "Müthiş Türkler" ünvanıyla anılarak dünyaya nam saldılar. Bu pehlivanlardan başka Avrupa'ya giden güreşçilerden Kara Ahmet grekoromende dünya şampiyonu oldu. Hergelecî İbrahim, Kızılıklı Mahmut, Adalı Halil, Kurtdereli Mehmet de Avrupa, Rusya ve Amerika'da başarılı güreşler yaparak isimlerini dünyaya duyurdular.

Kırkpınar Sarayı'nda

Uzun süren savaş dönemlerinin ardından, 1924'te Edirne'de Milli Eğitim Müdürü olan İsmail Habib Sevük, Kırkpınar Güreşleri'nin Sarayı'nda yeniden yapılmasının öncüsü oldu. Türkocağı'na gelir sağlamak amacıyla güreşe meraklı Edirnelilerin düzenlediği bu güreşler, Cumhuriyet döneminde yapılan ilk Kırkpınar Güreşleri'dir. Başlangıçta Türkocağı yararına düzenlenen güreşlerin geliri, 1951 yılına kadar, Çocuk Esirgeme Kurumu'na bırakılıyordu. Bu tarihten sonra Kırkpınar, Edirne Belediyesi tarafından düzenlenmeye başlandı.

GADDAR KEL ALİÇO (1844-1913)

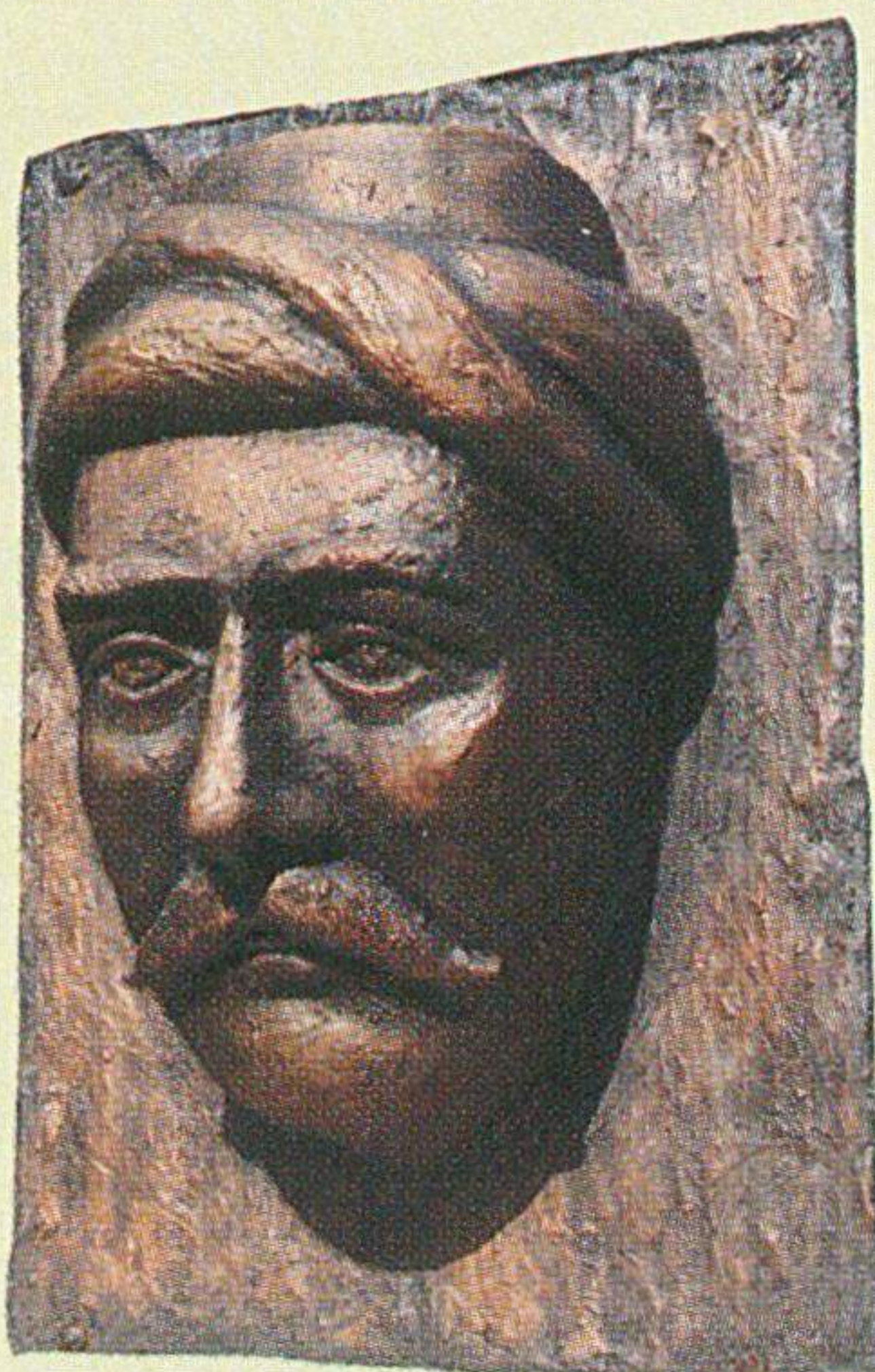
Plevne'nin Ozikoviça köyünde doğdu. Yağlı güreşlerin en şöhretli ismi, başpehlivanlığı 26 kez kazanan Kel Aliço'dur. Kvasoğlu İbrahim Pehlivan tarafından Kara Ibo ile birlikte Abdülaziz döneminde saraya alındı. Sert güreştiği için "gaddar" namıyla anıldı. Huzur güreşlerinde Sultan Abdülaziz'in başpehlivanlarından Makarnacı Hüseyin ve Arnavutoğlu Ali Pehlivanlarla güreşti.

Kvasoğlu'ndan sonra Kırkpınar'a katılarak Sarayı meydanında efsanevi güreşler yaptı. 1894'e kadar başpehlivanlık ünvanını kimseye kaptırmadı.

KOCA YUSUF (1859-1898)

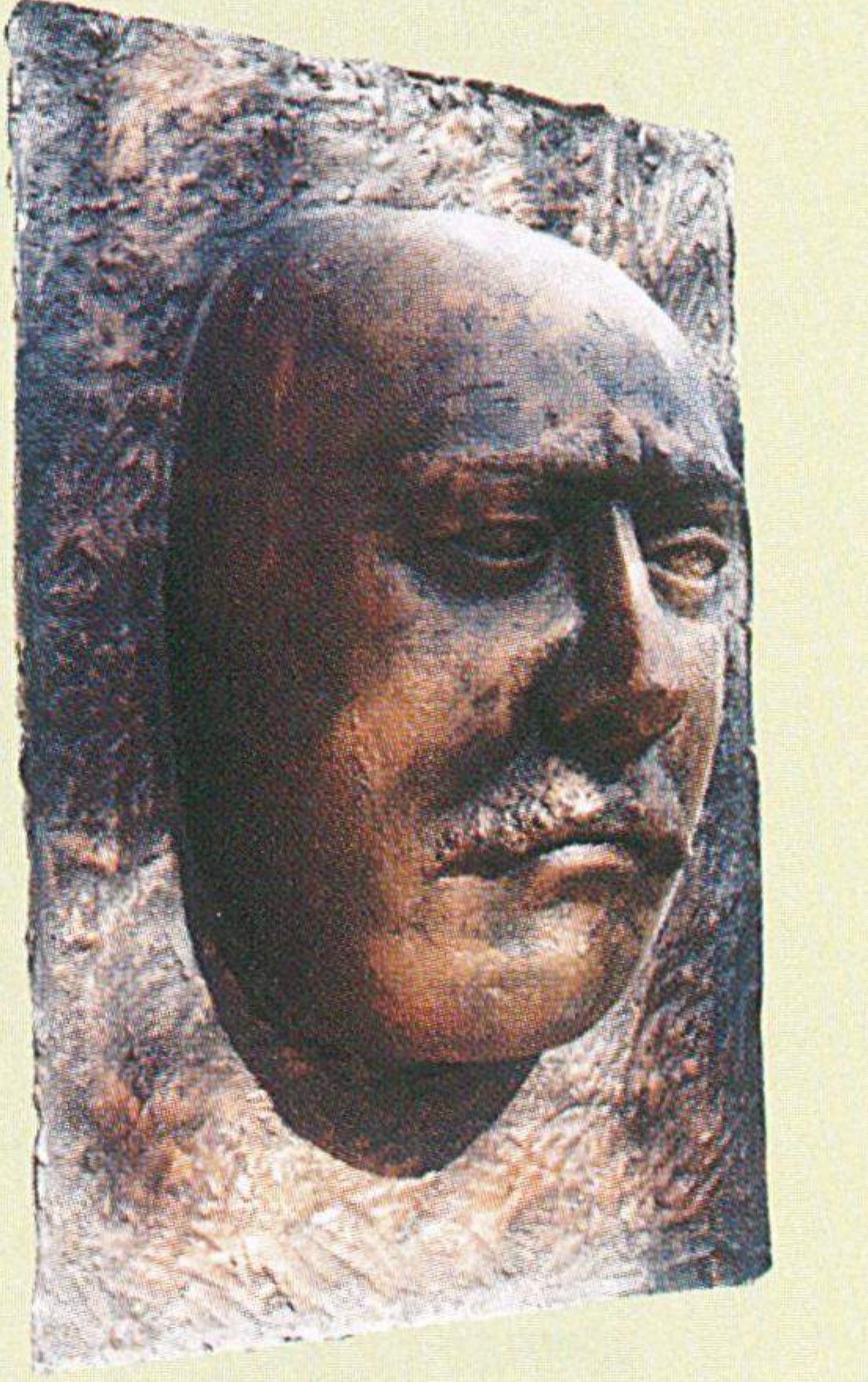
Bulgaristan'ın Şumnu iline bağlı karalar köyünde doğdu. Güreşi Kel İsmail Pehlivan ve Pomak Osman Pehlivan'dan öğrendi. Başa soyunduğu yıllarda Aliço Kırkpınar Başpehlivanıydı. "Türk gibi kuvvetli" sözü Fransa'da onun için söylenmiştir. Başa soyunduğu günden beri hiç yenilmediği için "gökte nasıl bir güneş varsa, yerde de yalnız bir Yusuf vardır" diye övünürdü. Çağının ünlü pehlivanlarıyla güreştikten sonra Fransa'ya gitti. Birlikte olduğu Türk güreşçiler ve Fransız güreşçilerle güreşti. Fransa'dan ayrıldıktan sonra Amerika'ya giden Yusuf, Amerikalı güreşçilerle yaptığı karşılaşmalardan önemli miktarda para kazandı. Yurda dönmek üzere

New York'tan hareket eden Bourgogne vapuruna binen Koca Yusuf, geminin batmasıyla talihsiz bir şekilde yaşamını yitirdi.

ADALI HALİL (1866-1925)

Yağlı güreşin efsanevi ismi Edirne'nin Adalı bucağı'nın Kiliseli köyünde doğdu. Koca Yusuf'un, Aliço'nun başpehlivanlığını zorladığı yıllarda başa güreşmeye başladı. Ustası Aliço'dur. Köyleri yakın olduğundan Aliço'ya yaklaşıp onun ustalığından ve ününden yararlandı. Koca Yusuf, Katrancı, Kurtdereli ile güreşti. 1899 yılında Amerika'ya gitti. Para kazanarak yurda döndü. Hamburg, Berlin, Liege ve Viyana'da güreşlere katıldı. Kırkpınar'da defalarca başpehlivanlık kazandı. Amerikalıların "Sultanın Aslanı" sanını taktığı, yaşamı kahramanlıklarla dolu Adalı Halil, örnek kişiliği takdir edilen ve güreş tarihimizin altın çağına birkaç isminden biridir. Her yıl Kırkpınar Güreşleri onun mezarını ziyaretle başlar.

KURTDERELİ MEHMET (1872-1939)

Bulgaristan'ın Tırnova ili Selvi kazasının Bukurova köyünde doğdu. Ailesi savaş nedeniyle göç ederek Balıkesir'in Kurtdere köyüne yerleşti. Döneminin ünlü pehlivanları Katrancı Mehmet, Koca Yusuf, Adalı Halil ile başa güreşti. Katrancı Mehmet Pehlivan ile birlikte Kurtdereli Paris'e gitti. Burada Fransız ve Bulgar güreşçilerle güreş tuttu. 1899 Kırkpınar'ında Adalı Halil ve Kara Osman'ı yenerek Kırkpınar Başpehlivanı oldu. Tekrar Avrupa'ya giderek Berlin ve Paris'te büyük güreşçilerle karşılaştı. 1931 yılında Ankara'da "Ben her güreşte arkamda Türk Milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm" sözleri üzerine Atatürk, kendisine spor tarihimize geçen mektubu yazarak takdirlerini bildirdi ve 1000 lira ile ödüllendirdi.

YAĞIN KAYNAĞINDAN SOFRALARINIZA

**TRAKYA
BİRLİK**

1. Murat Mah. Zübeyde Hanım Cad. No: 2 22030 EDİRNE
Tel: 0284. 214 55 22 pbx
Fax: 0284.225 30 60-225 30 61-225 44 23-225 50 98
E-mail: trakyabirlik@trakyabirlik.com.tr
Web: www.trakyabirlik.com.tr

ÜCRETSİZ TÜKETİCİ HATTI
0 800 256 56 56